

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 29/2010-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. septembra 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza prerokoval sťažnosť P. V., Ž., zastúpeného advokátom JUDr. V. J., Ž., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 31 C 27/1997, za účasti Okresného súdu Bratislava III, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 31 C 27/1997 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Bratislava III prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 31 C 27/1997 konal bez zbytočných prietáhov.

3. P. V. priznáva finančné zadostučinenie v sume 3 500 € (slovom tritisícpäťsto eur), ktoré mu je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava III je povinný uhradiť P. V. trovy konania v sume 292,38 € (slovom dvestodeväťdesiatdva eur a tridsaťosem centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. V. J., Ž., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. júla 2009 doručená sťažnosť P. V., Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. V. J., Ž., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 31 C 27/1997.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že okresným súdom je od roku 1996 vedené občianskoprávne konanie v právnej veci sťažovateľa ako žalobcu proti F. S., M. (ďalej len „žalovaný“), o zaplatenie sumy 50 000 Sk s príslušenstvom z dôvodu poskytnutia a zaplatenia zľavy z kúpnej ceny.

Sťažovateľ uviedol, že *„dňa 30. 04. 1996 kúpil od odporcu nákladné motorové vozidlo zn... za kúpnu cenu 515.000,- Sk, ktorá bola vyplatená v ten istý deň. Touto kúpou sťažovateľ sledoval nadobudnutie nákladného vozidla spôsobilého prepravovať mrazený tovar (zmrzlina) v prepravnom priestore vychladenom minimálne na -18° C. Túto vlastnosť si sťažovateľ vymienil a odporca ako predávajúci túto vlastnosť potvrdil. Od počiatku*

prevzatia vozidla sťažovateľom však chladiaci agregát vozidla nebol spôsobilý v prepravnom priestore vyvinúť požadovanú teplotu. Neskôr sťažovateľ zistil, že bočné sklá na kabíne nie sú opatrené predpísaným sklom, ale iba plexisklom. Preto sťažovateľ u predávajúceho uplatnil právo zo zodpovednosti za vady predanej veci nárokom na poskytnutie a zaplatenie zľavy z kúpnej ceny vo výške 50.000,- Sk.“

Okresný súd v uvedenej právnej veci vydal 17. decembra 1996 platobný rozkaz sp. zn. Ro 3195/96, proti ktorému podal žalovaný odpor. Ďalšie konanie vo veci je okresným súdom už vedené pod sp. zn. 31 C 27/1997.

Sťažovateľ opisuje doterajší priebeh napadnutého konania takto:

„Konanie u OS BA III bolo vo veci vykonávané na 12-ich nariadených pojednávaniach, a to: 19. 2. 1998, 20. 4. 1998, 9. 7. 1998, 12. 11. 1998, 15. 3. 1999, 19. 4. 1999, 10. 6. 1999, 23. 9. 1999, 11. 11. 1999, 10. 5. 2001, 20. 06. 2002, a 29. 10. 2002. Prvostupňový rozsudok bol OS BA III vydaný dňa 29. 10. 2002, po 6-ich rokoch od podania žaloby. OS BA III vydaným rozsudkom zaviazal odporcu zaplatiť sťažovateľovi sumu 10.563,60 Sk so 16 % úrokom z omeškania od 19. 11. 1996 do jej zaplatenia. Vo zvyšku súd návrh zamietol...“

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie navrhovateľ - sťažovateľ i odporca. Odvolaním napadnutý rozsudok Krajský súd Bratislava svojím Uznesením 8 Co 219/03-161 zo dňa 07. 09. 2004 zrušil. Z odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu:

- odvolací súd uvedené skutkové závery súdu prvého stupňa považuje za nezodpovedajúce vykonanému dokazovaniu

*- súd prvého stupňa náležite nevyhodnotil dôkazy svedčiace v prospech navrhovateľa
- sťažovateľa*

- s niektorými inými dôkazmi sa súd nevysporiadal vôbec

- v časti týkajúcej sa zľavy kúpnej ceny za vadu bočných skiel treba rozsudok súdu prvého stupňa považovať za nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov, čo do základu i rozsahu priznanej zľavy.

Po vrátení veci OS BA III súd pokračoval v konaní pojednávaniami nariadenými na dni 24. 05. 2005, 23. 06. 2005, 20. 10. 2005, 19. 9. 2006, 31. 10. 2006, 16. 01. 2007, 24. 4.

2007, 26. 06. 2007, 06. 09. 2007, 02. 10. 2007, 03. 07. 2008, 14. 10. 2008, 10. 03. 2009, 07. 04. 2009, 28. 04. 2009 a 21. 05. 2009. Po zrušení rozsudku odvolacím súdom a vrátení veci na OS BA III (2004) boli v konaní reálne uskutočnené iba tri pojednávania - po jednom v roku 2005, 2006, a v roku 2008. Súd síce nariaďuje hlavné pojednávania v relatívne v prijateľných časových odstupoch, ale potom ich možno či už dôvodne alebo niektoré podľa názoru sťažovateľa tiež bezdôvodne odročuje. Dôvodom odročenia sú obvykle nepodstatné skutočnosti a prekážky na strane súdu alebo odporcu. Sťažovateľ zastúpený právnym zástupcom sa pravidelne zúčastňuje na všetkých pojednávaniach. Konanie sa zbytočne predlžuje aj tým, že súd nevyužíva možnosti vykonať úkony dokazovania koncentrovane na jednom pojednávani. Od začatia konania sa spolu sa uskutočnilo 12 pojednávani v období do vydania prvotného prvostupňového rozsudku, 2 pojednávania na odvolacom súde, a po vrátení reálne 3 pojednávania na prvostupňovom súde. Niekoľko pojednávani však bolo odročených pred začatím samotného pojednávania po dostavení sa sťažovateľa do pojednávacej miestnosti...

Nič nenaznačuje tomu, že do budúcnosti bude súdne konanie pokračovať operatívnejšie a rýchlejšie. Preto nemožno jeho ukončenie očakávať v roku 2009, možno ani v roku 2010. Je viac ako pravdepodobné, že po vynesení prvostupňového rozsudku neúspešný účastník s najväčšou pravdepodobnosťou podá odvolanie. Sťažovateľ zastáva názor, že v demokratickej spoločnosti a právnom štáte by trvanie súdneho konania v dĺžke 13 a viac rokov nemalo byť akceptovateľné.“

Podľa názoru sťažovateľa „vedený spor nie je právnou vecou, ktorú možno či treba považovať za komplikovanú či už z hľadiska počtu účastníkov, svedkov, zložitosti dokazovania, či rozsahu spisu... Sťažovateľ od začiatku so súdom spolupracuje a svojím konaním nespôsobuje žiadne prieťahy v konaní. Zúčastňuje sa všetkých pojednávani a nesporne z jeho strany nie sú vo veci vykonávané žiadne obštrukcie.“

Sťažovateľ „vidí podstatu prieťahov v činnosti OS BA III, predovšetkým v organizácii a vedení konania“, o čom svedčí skutočnosť, že po viac ako trinástich rokoch po podaní žaloby konanie nie je skončené právoplatným meritórnym rozhodnutím vo veci samej.

Podľa názoru sťažovateľa postupom okresného súdu v namietanom konaní došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľ v tejto súvislosti žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 31 C 27/1997, priznal mu finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € a úhradu trov konania v zatiaľ nevyčíslenej výške.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením sp. zn. IV. ÚS 29/2010 z 28. januára 2010 ju prijal na ďalšie konanie.

Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Ústavný súd preto využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, keďže vzhľadom na charakter veci dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda okresného súdu na základe výzvy ústavného súdu prípisom sp. zn. Spr. 3078/2010 z 27. júla 2010 doručeným ústavnému súdu 2. augusta 2010 oznámil ústavnému súdu, že:

„Listom zo dňa 04. 02. 2010 Vám predseda Okresného súdu Bratislava III oznámil, že spis sa nachádza na Krajskom súde v Bratislave.

Vyjadrenie zákonnej sudkyne Vám nemôžem zaslať, nakoľko zákonná sudkyňa čerpá v súčasnosti riadnu dovolenku, avšak bez súdneho spisu by sa nevedela ku sťažnosti vyjadriť, tak isto, ako sa nemôže vyjadrovať štátna správa súdu. Preto súhlasím s tým, aby bolo rozhodnuté bez vyjadrenia Okresného súdu Bratislava III.“

Právny zástupca sťažovateľa sa k oznámeniu okresného súdu z 27. júla 2010 nevyjadril.

II.

Z obsahu sťažnosti a zo súvisiaceho súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 31 C 27/1997 ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania:

1. Dňa 19. novembra 1996 sťažovateľ podal pôvodne Okresnému súdu Bratislava – vidiek žalobu proti žalovanému o zaplatenie 50 000 Sk s príslušenstvom. Vec bola pôvodne zaevidovaná pod sp. zn. Ro 3195/1996.

2. Dňa 17. decembra 1996 Okresný súd Bratislava – vidiek vydal vo veci platobný rozkaz.

3. Dňa 27. februára 1997 žalovaný podal odpor proti platobnému rozkazu. Konanie už bolo ďalej vedené okresným súdom pod sp. zn. 31 C 27/1997.

4. Dňa 13. mája 1997 okresný súd predvolal žalovaného na informatívny výsluch na 6. jún 1997.

5. Dňa 10. júna 1997 okresný súd uznesením vyzval odporcu na zaplatenie súdneho poplatku za podaný odpor.

6. Dňa 9. októbra 1997 okresný súd vyzval sťažovateľa na vyjadrenie k priloženému odporu.

7. Dňa 16. decembra 1997 okresný súd nariadil termín pojednávania na 19. február 1998, ktoré bolo za prítomnosti sťažovateľa iba odročené na 20. apríl 1998 z dôvodu neprítomnosti žalovaného. Pojednávanie konané 20. apríla 1998 bolo rovnako z dôvodu neprítomnosti žalovaného iba odročené na neurčito.

8. Dňa 21. mája 1998 okresný súd nariadil termín pojednávania na 9. júl 1998, ktoré bolo za prítomnosti sťažovateľa iba odročené na 15. október 1998 z dôvodu neprítomnosti žalovaného s tým, že účasť žalovaného na pojednávaní okresný súd zabezpečí prostredníctvom polície.

9. Pojednávanie z 15. októbra 1998 okresný súd pre neprítomnosť obidvoch účastníkov konania iba odročil na 12. november 1998.

10. V dňoch 12. novembra 1998, 15. marca 1999, 19. apríla 1999 a 10. júna 1999 sa uskutočnili pojednávania za prítomnosti obidvoch účastníkov konania, ktoré boli odročené pre účely ďalšieho dokazovania.

11. Pojednávanie nariadené na 23. september 1999 bolo za prítomnosti sťažovateľa iba odročené na 11. november 1999 z dôvodu neprítomnosti žalovaného.

12. Dňa 11. novembra 1999 sa uskutočnilo pojednávanie za prítomnosti obidvoch účastníkov konania, ktoré bolo odročené na neurčito na účely ďalšieho dokazovania.

13. Okresný súd prípisom z 3. decembra 1999 a 20. marca 2000 a urgenciou z 30. mája 2000 žiadal Dopravný inšpektorát v Galante o príslušné listinné dôkazy vo veci.

14. Prípisom z 3. augusta 2000 okresný súd vyzval na vyjadrenie spoločnosť SLOVDEKRA poverenú organizáciu pre technické kontroly a skúšky vozidiel.

15. Dňa 21. februára 2001 okresný súd nariadil termín pojednávania na 12. apríl 2001, ktorý však 4. apríla 2001 zrušil a nariadil nový termín pojednávania na 10. máj 2001, avšak aj toto pojednávanie pre neprítomnosť účastníkov konania (prítomní boli len ich právni zástupcovia) bolo odročené na neurčito.

16. Prípisom zo 4. júna 2001 okresný súd vyzval na vyjadrenie spoločnosť R., s. r. o., B., rovnako prípisom z 12. júna 2001 a 11. októbra 2001 vyzval na vyjadrenie aj spoločnosť R., s. r. o., B.

17. Prípisom z 20. júla 2001 okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa na oznámenie identifikačného štítku vozidla.

18. Dňa 16. januára 2002 okresný súd nariadil termín pojednávania na 16. apríl 2002, ktoré bolo iba odročené na 20. jún 2002 z dôvodu neprítomnosti žalovaného (ktorý túto skutočnosť oznámil sťažovateľovi, preto sa ani on nezúčastnil pojednávania); pojednávanie z 20. júna 2002 okresný súd pre neprítomnosť obidvoch účastníkov konania iba odročil na neurčito.

19. Dňa 24. júna 2002 okresný súd nariadil termín pojednávania na 29. október 2002.

20. Rozsudkom z 29. októbra 2002 okresný súd zaviazal žalovaného zaplatiť sťažovateľovi sumu 10 563,60 Sk s príslušenstvom a vo zvyšku žalobu zamietol; proti tomuto rozsudku podal 28. januára 2003 odvolanie žalovaný a 7. februára 2003 sťažovateľ.

21. Uznesením z 10. marca 2003 okresný súd opravil dátum vydania rozsudku z 29. októbra 2002; uznesenie nadobudlo právoplatnosť 10. apríla 2003.

22. Dňa 18. septembra 2003 bol spis doručený Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pre účely rozhodnutia o odvolaní.

23. Dňa 7. decembra 2004 bol spis vrátený okresnému súdu spolu so zrušujúcim uznesením krajského súdu zo 7. septembra 2004.

24. Dňa 18. marca 2005 okresný súd nariadil termín pojednávania na 24. máj 2005, ktoré však zo zdravotných dôvodov sudkyne bolo odročené na 23. jún 2005, toto pojednávanie bolo taktiež odročené z dôvodu dovolenky právneho zástupcu žalovaného; pojednávanie nariadené na 20. október 2005 bolo odročené na neurčito z dôvodu, že žalovaný nemal vykázané doručenie predvolania na pojednávanie.

25. Dňa 31. októbra 2005 sťažovateľ doručil okresnému súdu návrh na doplnenie dokazovania vo veci.

26. Dňa 23. mája 2006 okresný súd nariadil termín pojednávania na 19. september 2006, ktoré bolo za prítomnosti právnych zástupcov účastníkov konania odročené na 31. október 2006 pre účely ďalšieho dokazovania.

27. Následne boli odročené pojednávania nariadené na 31. október 2006 (pre neprítomnosť svedkov), na 16. január 2007 a 8. marec 2007 [pre práceneschopnosť (ďalej len „PN“) žalovaného], na 24. apríl 2007 (na žiadosť právnych zástupcov účastníkov konania na účely vyjadrenia svedkov), na 26. jún 2007 (pre PN žalovaného), na 6. september 2007 (z dôvodu zahraničnej cesty právneho zástupcu žalovaného).

28. Dňa 2. októbra 2007 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo za prítomnosti obidvoch účastníkov konania odročené na neurčito pre účely ďalšieho dokazovania.

29. Prípisom z 10. októbra 2007 okresný súd zisťoval adresu svedka z Centrálnej evidencie obyvateľov v Banskej Bystrici.

30. Dňa 17. mája 2008 okresný súd nariadil termín pojednávania na 3. júl 2008, ktoré bolo iba odročené pre PN žalovaného na 14. október 2008.

31. Dňa 14. októbra 2008 sa uskutočnilo pojednávanie za prítomnosti právnych zástupcov obidvoch účastníkov konania, okresný súd uznesením uložil svedkovi L. S. poriadkovú pokutu v sume 50 000 Sk, svedkyni D. S. v sume 20 000 Sk a žalovanému v sume 10 000 Sk; pojednávanie bolo odročené na 20. november 2008.

32. Dňa 5. novembra 2008 žalovaný vzniesol námietku zaujatosti zákonnej sudkyne, z uvedeného dôvodu bolo pojednávanie nariadené na 20. november 2008 odročené na neurčito.

33. Dňa 9. decembra 2008 okresný súd predložil spis krajskému súdu, ktorý 9. januára 2009 spis vrátil okresnému súdu spolu s uznesením z 18. decembra 2008; označeným uznesením krajský súd rozhodol, že zákonná sudkyňa nie je vylúčená z prerokúvania a rozhodovania predmetnej veci.

34. Dňa 14. januára 2009 okresný súd nariadil termín pojednávania na 10. marec 2009, ktoré bolo iba odročené (pre PN žalovaného a pobyt jeho právneho zástupcu v zahraničí) na 7. apríl 2009, toto pojednávanie bolo taktiež odročené (kolízia právneho zástupcu sťažovateľa) na 28. apríl 2009 a následne na 21. máj 2009 (pre neprítomnosť sudkyne). Napokon aj toto pojednávanie bolo odročené (pre PN sudkyne) na 16. júl 2009.

35. Rozsudkom zo 16. júla 2009 okresný súd zaviazal žalovaného zaplatiť sťažovateľovi sumu 1 659,69 € s príslušenstvom a trovami konania; proti tomuto rozsudku podal žalovaný 10. novembra 2009 odvolanie, v časti výroku o trovách konania podal 13. novembra 2009 odvolanie aj sťažovateľ.

36. Uznesením z 24. novembra 2009 okresný súd vyzval žalovaného na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie.

37. Dňa 25. novembra 2009 okresný súd vyzval účastníkov konania na vyjadrenie k podaným odvolaniam.

38. Dňa 19. januára 2010 bol spis doručený krajskému súdu pre účely rozhodnutia o odvolaní.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. Sťažovateľ zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02, IV. ÚS 41/07).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (IV. ÚS 195/02).

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčasnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitnosť veci, správanie účastníka a postup súdu. Ústavný súd (obdobne ako ESLP) pritom prihliada aj na predmet sporu (povaha veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

1. Ústavný súd konštatuje, že predmetom konania pred okresným súdom je rozhodovanie o sťažovateľovom návrhu na zaplatenie sumy 1 659,69 € s príslušenstvom (ide o pohľadávku vyplývajúcu z jeho zmluvného vzťahu so žalovaným). Takéto konanie nemožno hodnotiť ako právne zložité, pretože tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, pričom doterajší priebeh namietaného konania nenaznačuje, že ide o konanie skutkovo zložité. Skutková a právna zložitnosť teda podľa názoru ústavného súdu nemá negatívny vplyv na doterajšiu dĺžku namietaného konania.

2. Pri posudzovaní správania sťažovateľa ako účastníka konania ústavný súd nezistil žiadne relevantné skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť, že sťažovateľ svojím správaním prispel k doterajšej (takmer štrnásťročnej) dĺžke namietaného konania. Využívanie procesných oprávnení sťažovateľom [odvolanie proti rozsudku z 29. októbra 2002 (v merite veci) a proti rozsudku zo 16. júla 2009 (proti trovám konania)] nemá podľa názoru ústavného súdu zásadný vplyv na priebeh namietaného konania.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo v predmetnej veci k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu v namietanom konaní.

Na základe prehľadu úkonov okresného súdu ústavný súd konštatoval, že okresný súd v namietanom konaní konal síce v zásade plynulo, avšak takmer celý priebeh konania je poznačený neefektívnosťou a nesústreďenosťou jeho postupu, čo malo vplyv na doterajšiu dĺžku konania.

V poradí prvý rozsudok okresného súdu z 29. októbra 2002 krajský súd uznesením sp. zn. 8 Co 219/2003 zo 7. septembra 2004 zrušil ako nepreskúmateľný a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Krajský súd v odôvodnení označeného uznesenia okresnému súdu vytkol, že jeho skutkové závery nezodpovedajú vykonanému dokazovaniu, a uložil mu *„všetky dôkazy vyhodnotiť v intenciách § 132 O. s. p. tak, aby bolo zrejmé, o ktoré z nich oprel svoje skutkové zistenia, z akých dôvodov ich považoval za hodnoverné a pravdivé a z akých dôvodov na iné dôkazy neprihliadol tak, aby z dôkazov jednotlivo i v ich vzájomnej súvislosti bolo možné vyvodiť presvedčivý skutkový a právny záver o danosti či absencii o zodpovednosti odporcu za tvrdené vady veci a s tým súvisiace otázky o uplatnení nároku zo zodpovednosti za vady v súlade s Občianskym zákonníkom (včasnosť uplatnenia, oprávnenosť a primeranosť uplatneného druhu nároku)“*.

V posudzovanej veci síce okresný súd nariadil spolu 33 pojednávanií (na 19. február 1998, 20. apríl 1998, 9. júl 1998, 15. október 1998, 12. november 1998, 15. marec 1999, 19. apríl 1999, 10. jún 1999, 23. september 1999, 11. november 1999, 10. máj 2001, 16. apríl 2002, 20. jún 2002, 29. október 2002, 24. máj 2005, 23. jún 2005, 20. október 2005, 19. september 2006, 31. október 2006, 16. január 2007, 8. marec 2007, 24. apríl 2007, 26. jún 2007, 6. september 2007, 2. október 2007, 3. júl 2008, 14. október 2008, 20. november 2008, 10. marec 2009, 7. apríl 2009, 28. apríl 2009, 21. máj 2009, 16. júl 2009), avšak takmer dve tretiny z týchto pojednávanií boli odročené bez prerokovania veci, pričom vec nie je stále právoplatne skončená.

Na základe uvedeného ústavný súd vyhodnotil postup okresného súdu v namietanom konaní ako neefektívny a nesústredený v trvaní viac ako 10 rokov (do tohto záveru nezahrnul obdobie, keď spisový materiál bol, resp. je z dôvodu podávaných opravných prostriedkov mimo dispozičnej sféry okresného súdu), zohľadňujúc pritom svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej zbytočné prietahy v súdnom konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Ústavný súd hodnotiac doterajší priebeh konania v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zdôraznil, že z ústavnoprávneho hľadiska je neprijateľné, aby právna neistota sťažovateľa v namietanom konaní nebola odstránená ani po takmer štrnástich rokoch od jeho začatia (napr. m. m. IV. ÚS 160/03, IV. ÚS 260/04).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 31 C 27/1997 došlo k zbytočným prietahom, a tým k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Keďže namietané konanie nebolo ku dňu vydania tohto nálezu ešte právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v ňom v ďalšom období konal bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľ žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € z dôvodov uvedených v sťažnosti. Uplatňovanú sumu zadosťučinenia sťažovateľ odôvodňuje už trinásť rokov trvajúcim stavom právnej neistoty nepriaznivo vplyvujúcim na jeho podnikateľskú činnosť a osobnú pohodu.

Pri určovaní výšky finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza EŠLP, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru, so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 31 C 27/1997 a berúc do úvahy predmet namietaného konania [t. j. to, čo je pre sťažovateľa v stávke – „at stake“ (žaloba o zaplatenie sumy 50 000 Sk s príslušenstvom)], správanie sťažovateľa ako účastníka konania a dôvody, z ktorých došlo k zbytočným prietahom v konaní, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 3 500 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom JUDr. V. J. v konaní pred ústavným súdom. Vychádzajúc z návrhu právneho zástupcu sťažovateľa ich ústavný súd vyčíslil sumou 245,70 € [vypočítanou zo základu priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2008 v sume 695,41 € (úkony právnej služby boli vykonané v roku 2009)], a to za dva úkony právnej pomoci podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), t. j. 2-krát po 115,90 € a 2-krát po 6,95 €

za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné. Keďže právny zástupca sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty, podľa § 18 ods. 4 vyhlášky ústavný súd rozhodol o zvýšení uvedenej odmeny o daň z pridanej hodnoty 19 % v sume 46,68 €, t. j. priznal úhradu trov konania v celkovej sume 292,38 €.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. septembra 2010